

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.

Egy évre . . . 10 K. — f.
 Hat óra . . . 5 K. — f.
 Három óra . . . 2 K. 50 f.
 Egyes számok ára 20 fillér

BARS

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TARSADALMI HETILAP.

HIRDETÉSEK

□ centiméterenként - 4 fillér
 Nyilttéri közlemények garmond soronként 30 fillér.

Gyakori hirdetők és a velünk összeköttetésben levő hird. irodák arengedeményben részesülnek.

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.
 Kéziratok vissza nem adtnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen vasárnap reggel.

FŐMUNKATÁRS: Dr. KERSÉK JÁNOS.

A hirdetések, előfizetéseket s a reklámclókat a kladóhivatalba kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI és TÁRSA r. t.

Alakuló szinpartoló egyesület.

A kultúra új szükségleteket teremt: tömegszükségleteket, melyek kielégülés után vágnak. Minden fejlődő város eljut fejlődésében arra a pontra, mikor kultúrigényei oly követelményekkel lépnek fel, melyeknek kielégítésére erői — különösen ami a tömeget illeti — gyöngék. Hála az idők mulásának, odáig már eljutottunk, hogy ma a színészet nálunk sem gyöngye üvegházi palánta többé, melyet kegyes maecénásoknak kell ápolgatni, hanem közszükséglet, akár csak a könyv. A város intelligenciájának száma s foka joggal követelheti s élénken nélkülöznél, ha a színészettel szemben táplált igényei kielégítést nem nyernének. Ezen igényeknek a város lakosságának száma mindenesetre háttér szab, másrészt azonban van rá mód, hogy egyszersmind biztosítsa is azokat. Ez a mód az egyesülés, az erők teljes kihasználásával.

A szinpad kérdése a városi vígadó felépül sével végre megoldódott, a további feladat, mely megoldásra vár: elsőrendű szintársulatot biztosítani a városnak s a színházjáró közönség összegyűjtése, tömörítése által az anyagiakat biztosítani a szintársulatnak. Kétoldalú a cél, mely voltaképpen egy: legyen jó szintársulatnak nagy közönsége. Az első meglehet, ha az utóbbi megvan s az utóbbi meglesz, ha megvan az első. Léva város intelligenciájának a dolga, hogy miként.

Évek vajúadásának eredményeként indult meg most határozottabb formában az akció, a szinpartoló egyesület megalakítása s ezzel a színházjáró közönség összegyűjtése, szervezése iránt. A megalakulás remélhetőleg most már csak hetek kérdése. Addig is, míg az alakuló közgyűlés az alapszabályokat megalkotná, talán nem felesleges az alapszabályoknak már kész tervezetét vázlatosan ismertetni.

Az egyesület rendes tagjai a földszinti ülőhelyek évadbérlői lennének minden külön tagsági díj vagy egyéb járulék nélkül a be- és kilépés szabadságának lehető legtágabb engedélyezésével, természetesen az egyesület céljának szemmel tartása mellett. Az alapító tagok egyszersmindenkora egy összeggel — a tervezet szerint minimális 30 koronával, — a partoló tagok pedig évi 5 koronával járulnak az egyesület céljához s ez alapon élvezik a tagsággal járó jogokat s kiváltságokat az egyesületen kívül állókkal szemben.

A rendes tagok a bérleti összeget, amit eddig a szintársulat pénztárába fizettek be, az egyesület pénztárába fogják havonkénti részletekben befizetni s ennek ellenében az egyesület biztosít a tagnak oly számú s rangú helyet, amelyet a tag eddig élvezett. Ez lenne az, amit az egyesület az egyes tagnak nyújt külön-külön.

Feladata azonban ezzel nem merül ki, hanem szakbizottsága a szinügyi bizottság által gondoskodik a közönséget érdeklő művészeti kérdésekben a szinigazgatóval szemben a közönség érdekeinek kielégítéséről, a létesítendő szinialpot az ügy érdekében felhasználja, a sziniévad megállapítása tekintetében szavát felemeli, a szinigazgató s a társulat működése felett bírálatot gyakorol, a műsort ellenőrzi, a szinigazgatóval a bérletekre s egyéb anyagi és művészi követelményekre vonatkozólag szerződést köt s őt annak betartásánál ellenőrzi, arra reászorítja, érintkezik a hatóságokkal, a szinikerülettel, melynek kötelekebe a város érdekében mielőbb be kell, hogy lépünk, meghatározza, hogy mely darabok adhatók bérletben s illetve bérletszűnetben stb. stb.

Mindezek a szinigazgató tetszésére, helyes érzékére voltak eddig bízva, mely hogy nem mindig vált be, nagyon jól tudjuk. Az egyesületnek lesz ezután feladata, hogy a város igényeit a színészettel szemben érvényesítse s azok kielégítését biztosítsa. Az egyesülés kimeríthetetlen forrása az erőknél: 100 rendes tag oly erőt fog képviselni, mely biztosítja városunknak a legnívósabb társulatot s tagjainak a legjutányosabb helyárakat.

A helyárak meghatározásánál az egyesület szintén latba fogja vetni tekintélyét — mely tekintély azon legalább 5—6000 koronán fog felépülni, melyet a szinigazgatónak bérletben biztosít — s az egyesületen kívülállókkal szemben tagjainak úgy bérleteknél, mint bérletszűneteknél kedvezményt fog kieszközölni s biztosítani.

Az egyesület szervei — a tervezet szerint — a közgyűlés, a választmány, a szinügyi bizottság s a tisztviselők lesznek. A közgyűlést alkotják az alapító, rendes és partoló tagok együttesen; a választmányt a közgyűlés által megválasztott 20 tag. A szinügyi bizottságot a közgyűlés által választott 4 tag és a tisztviselők: az elnök, alelnök, ügyvezető alelnök, titkár, ügyész, pénztáros és gondnok. Ezeknek lesz köteleessége az egyesület

akarátát érvényesíteni, a közönség érdekében fellépni.

Mindenesetre ahhoz, hogy az egyesületnek súlya lehessen, hogy általa a város kultúrigényei kielégülhessenek, elsősorban az szükséges, hogy a színházjáró közönség benne minél nagyobb számban tömörüljön: annyi lesz a súlya, amennyit az általa biztosítandó bérleti összeg nyom; minél nagyobb lesz ez összeg, annál bizonyosabb a jó társulat, a jobb műsor s a hosszabb sziniévad.

Az elérhető előnyök megmondása ma már a közönség tekintélyes részénél remélhető, a multak tapasztalatai s az évek óta megnyilvánult közóhaj remélni engedik, hogy az egyesülés nem fog nehézségbe ütközni s a legközelebbi hetek meghozzák a színészettel szemben támasztható igényeink kielégíthetőségének biztosítását. A város erkölcsi testületeitől, egyletei s intézetei részéről pedig joggal elvárható, hogy felismerve az alakuló egyesület kulturális jelentőségét, annak megteremtésében tevékeny részüket kiveszik.

N. E.

Cigánykérdés.

Az élet minden haladása a helyes gyakorlati dolgok megfigyeléséből fejlődik s minden haladás akkor bir tartós alappal a fejlődésére, ha ezen megfigyelések valóban a tények mélyéig, a nyilvánulások okainak egyszerű természeti törvényei kiindulási pontjáig hatnak.

A gyakorlati megoldások egyes egyedek, csoportok, vagy néptörredékekkel szemben akkor sikerteljesek, ha a célhoz vezető eszközök és azoknak folyamatba vételére a megválasztott módokatoknak egyszerű betartása tényleg a kitűzött eredményt és nem mást, — adja.

Bármely néptörzs vagy néptörredék más népek vagy néptörzsek közé beekelve, szétszórva beolvadás nélkül megtartja minden rossz tulajdonságait, ennek nem javára, de kárára van, mert az ilyen néptörzst és beékelt törzs csakis a rossz tulajdonságainak erős kifejlődése miatt nem olvad be az őt körülvevő néptörzsbe s minden jó tulajdonságait is csak arra használja, hogy örökös hajlamait ravasz fordulatokkal takarja s mások figyelmét amazoktól elvonja. Ezen kettős tulajdonsággal élő néptörredékek, kihasználói, szipolyozói, kitartottjai lesznek az uralkodó népek, mely rövidesen arról a szomorú valóságról is meggyőzetik, hogy az egyedek mennyire szívós megrögzöttséggel rabjai a gonoszoknak, ami faji tulajdonsággá jegecedik ki elannyira, hogy az egyed csak úgy, mint az összes,

a rossz cselekményeknek az életviszonyok és előálló alkalmatnak minden elképzelhető alakulásaiban bámulatos kitartással állandó alanyává lesz, úgy, hogy minden emberi törvény s maga a szeretet leghatványozottabb formája alkalmazása mellett is irántok utálat és megvetés fejlődik ki s mind általánosabb lesz az érzet, hogy az ily néptörödékeket lehetetlenné kell tenni.

Ha pedig a rossz tulajdonságok oly mérvűek, oly fokig fejlődtek, hogy azok „közveszélyesek”, akkor az ily néptörödékeket nemcsak lehetetlenné kell, de kihalásra, fajelenyészésre kell terelni. Arra nincs joga emberi törvény szerint semmi hatalomnak, hogy legyilkoljon bármily kis és veszedelmes néptörödéket, de igenis van joga a többlet érdekében, ha a többlet erkölcsi alapon áll az erkölcsi élet és vagyonbiztonság szent jogának megőrzése miatt ezen faj kihalását a természetes szaporulatnak megátalásával előidézni.

Ha Egyiptomnak hatalmas uralkodói a zsidók elszaporodását megátalandó, nem a már megszűntelt csecsemőkre, de ezek életrekelhetőségének megakadályozására fordították volna akadályait, aligha cölt nem érték volna, különösen az akkori egyeduralmi akarat korlátot nem ismerő mindenhatósága mellett.

A dáni si rémeset korántsem áll magában. A legvadabb kegyetlenséggel elkövetett büncselekményeknek végtelen sora előzi azt meg; — sőt a fajbéli gonosz indulatokat az oda tartozó egyedeknél a várható halálbüntetés félelme is gyöngye volt kellőleg fékezni, vagy azoknak kitörését a bünper tárgyalásainak tartamára legalább visszatartani, mert hiszen az alatt is a kőborcigányok újból elkövettek gyilkossággal párosult rablást.

Nyilvánvaló ebből, hogy a kőborcigányok sem vagyont, sem életet, sem törvényt semmibe sem vesznek; mindent az ő madárszabadságuknak rendelnek alá s ennek áldoznak fel; miért is ezeket oly nép-

törödékeknek kell tekintenünk, melyek a többi nép közbe beélve századok óta nem olvadtak be, le nem telepedtek; majd összes jó tulajdonságaikat elvesztvén, csak rossz tulajdonságaiknak és azokkal élnek és pedig annál veszedelmesebben és réme- sebb megnyilvánulásban, mennél inkább intenzívebb az ellenőrzés és nehezebbé van téve a tolvajlás.

Mivel a csendőrség ujabban, mind erősebben sorozta egyes körzetekhez, azóta a lopásból nehezebb lett a megélhetés; rablás és betörésre adják magukat, hogy egyszerre több vagyonhoz jutva hosszabb ideig bírják nyugalomban a megéljölést.

Kérdés: 1. Van-e oly mód az államhatalom kezében, amivel a cigányoknak letelepedés és állandó helyhez kötöttségét el lehetne érni és őket munkára szoktatni úgy, hogy az emberrel született szabadságoknak korlátlan gyakorlata velök szemben is csak úgy, mint a nemzet tagjaival szemben meghagyassák?

2. A községekben letelepítve meg lehet-e őket őrizni előljárási felügyelettel?

3. Van-e olyan munkakör, amivel községenként helyhez kötve a megélhetést maguknak megszereznek?

4. Katonasághoz beosztván, akarezredbe, akár századba, egyes ezredbe helyezve, akár közbeosztva a többi legénységnek mint katonát, használhatnák-e, megbízható volna-e fegyverrel a kezében, fegyvelmezhető lenne e, együtt tartható lenne-e?

5. Mi módon lehetne hát korlátozni, fékezni gonosz hajlamaikat, egy tömegben tartani; fokozatosan munkához szoktatni; ellátásukat saját munkájukból fedezni, később az előlegezett költségeket megtéríttetni a munkájukból; vagyonhoz juttatni a beváltakat s ezeket szabad polgárokká tenni; míg a nem polgárosítható elemet fokozatosan kihalásra ítélni?

Targyaljuk a feltejt kérdéseket egyenkint: 1. Az első kérdésre nemmel felelek

s ezt bővebben indokolni nem kell, mert a közigazgatás és csendőrség együttes működése nem volt képes eredményt elérni, jól tudom azt, hogy pár megyében egyes községekhez Lötötíték lakásukat, hogy lenyíratják hajukat, lovaikat elszedték, járlokat nem kaptak, érték-e ezzel bármit is? Az ilyen megyéből szétfutottak s csak évek múlva tértek vissza, kezdetben lopva, később bátorsággal; és csavarogtak tovább és loptak tovább, sehol sem maradtak helyhez kötve; még boldog em'ékü József Főherceg Ö Fenségének telepítése sem.

A régi közmondás, hogy „a cigány nem szokta a szántást, vetést” innen ered. Ami munkájok, szegcsinálás, fejsze, kalapács, kolomp, vasfazék, rézüat, ezüstgombok, vajdabotokból állott, inkább szemfényvesztésül szolgált és ezzel házalván tulajdonképp a lopást, mit közben vagy utána elkövettek, fedezték, a vasfazekat rézzel bevonván, vele a vevőt csalták s egyik-másik, ki rézüstöt készíteni tudott is, nem szerezhette meg ezzel fenartási szükségletét, mert készítményét ritkán tudta eladni; nem bízván benne a vevő s a közönség nagy része nem hitte el, hogy az áruba bocsájtott dolog nem lopás útján jutott a cigány birtokába.

Rég letűnt annak a bizonyítéknak a hitele is a nép előtt, amidőn valamit el akart adni a karaván egy tagja; a jogos tulajdont a vajdának kézbe adott és magával vitt botjával tanusította.

Ma már a vajdák, ha még ilyeneket elfogadnak maguk fölött, épp oly tolvajok és gyilkosok, mint a többiek, legfeljebb ezek eszelik ki az egyes portyázások keresztülvitelét. Mindenki, ki ismeri a fajtát, elmondhatja, hogy szabadon lakhelyhez kötni s munkára szoktatni, lopástól, rablástól visszatartani lehetetlen.

ad. 2. Kérdés. Letelepítve kényszer útján egyes községekben meglehetne-e őriztetni ezt a kőbor hadat az előljárási által; erre nyugodtan lehet felelni, ha mindenki mellé egy ember adatná, hogy

T A R C A.

Halottak estéjén.

Halottak estéjén fényes temetőbe
Egy rongyos fűcska settenkedve jö be,
A robogó hintók, míg egymást hajszolják,
Amíg köztük átjut, majdnem elgázolják.
A tolongó népség löki jobbra-balra.
De ő tovább siet, hogy szidják, nem hallja.
A temető végén egy fenyő-keresztnél
Leborul: Anyáskám, jaj de messze mentél!

Mily cifra az élet, de temető, lábhadd,
Hogy a rácsos inyen te százszor cifrább vagy.
Egyforma az ember, én mindig azt hittem,
És földi hiúság tobzódik most itten.
Mert, ki gazdag, úr volt, az itt is meglátszik,
A sírján obeliszk, márványkő pompázik.
A szegény, a koldus a temető végén
Behorpadt, jeltelen sírban nyugszik békén.

Ezüst kandeláber az obeliszk mellett,
Sok jeltelen síron gyertyára se teltelt.
A gazdagnak sírján virágos tavasz van,
A szegénynek halma elveszik a gazban.
Itt is korzóznak a gazdagok utcáján,
Csak az árva járnak a szegénység táján.
Mint künn a színházban tarka népség zajlik,
Közbe a harangzó oly furesán morajlik.

A szegény fűcska, akihez az élet
Parázna kincsével még sohasem tévedt,
De sok szenvedését kis arcára véste,
Ki a boldogságnak vonatát lekéste.
Mikor anyja sírján könnyezve letérdel,
Nem tudja felfogni gyöngye kis eszével;
Jó anyjának itt is szegénység a sorsa,
Sírja behorpadva, fölig eltaposva.

Hogy fáj az öröme gazdag-boldogoknak.

Koszorús sírjukon csillagok lobognak.

S itt a ködös ősz, hideg esthomályon

Fogát vacogtatja hideg, rémes álom.

Valami bús érzés lelkében fellázad:

Oh anyám, ki voltál a jószág, alázat,

Aki gyermekedért annyit éjszakáztál,

Jeltelen sírodra nem jut egy virágszál!

Egyetlen gyermekét nem kapott az édes,

Míg szomszédunk sírján lángol vagy száz méces.

Ha elvinnék egyet, még elég maradna.

Hisz a szomszéd bácsi is, ha élne adna.

Majd körülnéz gyorsan. No most tán nem látják.

De nem. Nem tehetem. Szemembe kiáltják:

Tolvaj! És hallani fogom, míg élek.

Halott, édes anyám! Te jó, drága lélek.

Nem erre oktattál. Nem tudom megteani.

Sötét, kopott sírba fogsz te csak pihenni,

Leomlik a haura, a fejét lehajtja.

Édes anyja nevéét zokogva sóhajlja.

Es míg bús könnyei peregnék arcáról,

Látja, a sötét sírt, mely halkán feltárul.

S belőle az édes mosolyogva lép ki,

Hogy ölelje vegye és meséljen néki.

Künn a temetőben lassankint sötét lett,

Lángok ellobogtak, a nép haza széledt.

Az árva fűcska nem vette ezt észre,

Mert ő csak az édes nyájas arcát nézte.

Oh kedves anyáskám, nem fáj neked ottan

Virágtalan sírban pihenni halottan?

A sír kapuján túl vége van a rosznak?

Ott a szép virágok mindig illatoznak?

Szegény kicsi fiam, nincs itt koldús, árva,

Mennyország kincstára mindekiéket tárvá.

Ez a sír küszöbe a másik világnak,

Melyet holtuk után az igazak látnak.

Minden seb begyógyul, minden teher könnyebb,

Elmulik a bánat, felszárad a könnyesepp.

A földi hiúság nem ér fel a mennybe,

Sok átkos kincséből egy porszem sincs benne.

Oh hát akkor engem vigy oda magaddal,

Hogy én is jó voltam, lássa minden angyal.

Hideg kapualjban kemény föld az ágyam,

Bársony két karoddal oh takarj be lágyan.

És az édes anya könnyel a szemében

Hőféher leplebe betakarta szépen,

Aztán vitte, vitte messze kicsi lelkét . . .

A temetőrök reggel halva lették.

Xersék János.

Hangulatok . . .

Irta: Farkasné, Sipos Erzsi.

„Én még a borsós is szépet álmodom”.

Valaki azt kérdezte tőlem nem régiben,
hogy igen szeretné tudni, ki tanított meg
írni?

A kérdés ilyen formában nagyon különös volt s én hirtelen nem is tudtam arra mit válaszolni. Hogy ki tanított meg írni? — A szó mindennapi értelmében egy anyagi szelidségű apáca a balassagyarmati zárdában. De hogy novellákat és verseket ki tanított meg írni: igazán nem tudom.

Szeretem elhitetni magammal, hogy csak úgy tanultam a fehér orgona-virágoktól, a fecskéktől, vagy hogy az erdő tarka szép meséi tanítottak reá.

És hogy mi inspirál az írásra? — Olyan egyszerű mindennapi dolgok.

örizze s magához kötné a felügyelete alatt, még akkor is megszökne, ha másként nem, az illetőt legyilkolná, a köteleket, ha vasból volna is, széttepné. Hogy a szökevényit visszakísérnék, testileg fenyténék, ez reá hatással nem volna, még csak nem is félne nagyon tőle, mert ezt is megszokná vad és mindent tűrő természete. Szökésért, csavargásért pedig ha elárnák, ez esetben 5—6 ezerre lehetne tenni azok számát, akiket el kellene zárni s beállana az az eset, hogy a „tisztességes raboknak“ nem volna helye a cigányoktól, tehát a községkinti kényszer telepítésről le kell mondani.

ad 3. Kérdés. Hogy van-e oly munkakör, amivel községkinti helyhez kötvé a megélhetést maguknak megszerezik?

Tekintettel arra, hogy a munkára kényszeríteni kellene őket s így állandó elégséges nyers erőt községkinti megadni, ezt a községek tönkretétele nélkül nem lehetne elérni; államilag pedig ily szétszórtan gyakorolni az ellenőrző felügyeletet az eredménnyel semmiképen összhangba nem hozható és meg nem összeható tulköltéses lenne. Arról tehát, hogy a kőbörögányok magokat „szabadlábbon“ bárminő munka által eltartsák, le kell mondani.

ad 4. Kérdés. Katonasághoz beosztva, akár ezredbe helyezve, akár közbe osztva a többi legénységnek, mint katonát használhatnák-e, megbízható volna-e fegyverrel kezében, fegyelmezhető lenne-e?

Ha a cigányok akár ezredbe, akár századba lennének kényszer útján beosztva, azok az ezredék guntyárgyai lennének úgy a többi katonáknak, mint a polgárságnak emberi gyengeségből, sőt nem tudom, hogy maguk a tisztek mily örömmel lennének ily ezredék és századok vezetői. Vajjon meg lehetne-e állapítani előre a fegyelmi jogkört ezen ezredék vagy századok vezetőinek, hogy ezen vadcsordát fékezhessek, nem-e kellene ezen új ezredék vagy századok részére külön ítélkező testületet felállítani

s hány ember bírná meg a munkát s hová zárhatnák el az elítélteket és a vizsgálat alatt állókat?

Kézi fegyvert reájok bizni nem lehet, mert ezzel szembe fordulhatnának a vezetőknél a megszökve a polgárság vagy az ellenük kiküldött fegyveresek ellen. A szökevények, mind olyanok, kik az idő viszonyosságait könnyen viselik, megközelíthetetlen helyeken alig volnának elfoghatók s megszorítás esetén ez időben is ismert taktikájukkal, hogy shányan vannak, annyi felé futnak, összeszedhetők alig lennének.

Folyt. köv.

Különfélék.

— **Honvédek eskütje.** A mult hó elején bevonult honvédujczokok pénzen, e hó 1.-én d. e. 8 órákor a tisztikarral együtt a plebánia templomában misén voltak, amely alatt a misét végező *Báthy László* prépost szép és megható beszédet intézett a honvédekhez, amelyben az eskü szentségét méltatva, a király iránt való hűségre és hazaszeretetre buzdította őket. Mise után a templomban jelen volt tanuló ifjúság a himnusz énekelte el. A templomból a honvédek a laktanyába vonultak, amelynek udvarán az egész tisztikar jelenlétében letették az esküt.

— **Munkásjutalmak kiosztása.** Emeltették már, hogy a földmivélségi miniszter a hosszas, kicartó és hűséges munkás szolgálatát jutalmazni akarván, *Virág István* szelzi gazdasági eselédnek és *Kovács Dávid* negyodi gazdasági munkásnak 50—50 korona pénzzutalmat és aranykeretbe foglalt, magyar népeleti alakokkal díszített szép oklevelet adományozott. Az ünnepélyes átadást a járási főszolgabíró képviselőjében *Bolemán Vilmos* szolgabíró e napokban eszközölte. Szelizen a szolgabíró ünnepi beszédre *Schöpflin Róbert* uradalmi intéző válaszolt, aki az uradalom nevében mondott köszönetet a kitüntetésért és a jutalmazottnak elismerését fejezte ki, hogy 48 év óta példás hűséggel szolgálja az uradalmat. — N-gyodon az iskolában folyt le a jutalom átadása, ahol a szolgabíró ünnepi beszédét,

szertető, álmódzó és az élet mélységeit kutató természetemet. A Bencések pannonhalmi rendházának valamelyik kis szobájában bizonyosan ő is úgy áldozott a Muzsáknak, mint az ő nagyon szeretett szösze Bűskéje.

Oh bár ott maradt volna a csendes szent falak között és ne halgatott volna az élet gyönyöröket ígérő szavára.

... Alig hiszem, hogy van tollforgató asszony, akinek több maliciózus megjegyzést kellene hallani (ha ugyau, meghallom), mint nekem.

Valaki ezt mondta: Úgy jár az emberek között, mintha nemcsak testben, hanem lélekben is magasabbnak érezné magát másoknál.

Nem tartom én magam semmivel sem különbnek másoknál csak éppen, hogy nem vagyok lelkileg úgy berendezkedve, mint azok a „mások“.

Irodalmi ambicióm pedig nincsenek. Irok, mert az nekem gyönyörűséget szerez, olyan tudnék megvásárolni sehol sem. Igaz, hogy szegény vagyok, de mégis sok pénzért nem adnám oda az én kis tollamat s vele lelkem szép szines álmait.

Egy igen jó barátom így szolt hozzám egyszer:

— Igaz, hogy a stílusa és a témái is többnyire gyerekesek, de mindegyikben van

mely részben az ifjúságnak is szolt, — a könnyekig meghatott munkásnak, aki 30 év óta kiváló szorgalmu gazdasági munkás, — köszönő szavai követték. Az ünnepélyt az iskolás gyermekek a himnusz élénkölésével fejezték be. A díszes oklevél, annak megmagyarázó szövege és jelentősege, valamint az ünnepély is mély s maradandó hatást keltett nemcsak a gyermekek, hanem a felnöttek szívében is.

— **Elölétetése a honvédségnél.** A november 1. Rendeleti Közlöny bő sorát hozta az előléptetéseknek a m. kir. honvédségnél. A lévai tisztikarból előléptek *Maly Pál* százados őrnaggyá, *Botika Jenő* gazdasági tiszthelyettes és *Wagner Béla* csendőrszázados hadnaggyá. *Formanek Lázár* alezredes, a 14. honv. ezred parancsnoka ezredessé, dr. *Balogh Jenő* 1. honv. gy. ezredbeli ezredorvos törzsorvossá, *Szegner Géza* mérnökari százados őrnaggyá nevezetett ki.

— **Hangverseny Kőrmöcbányán.** Igen jó sikerült játékonycélu hangversenyt rendezett a kőrmöcbányai állami főreáliskola tanári testülete a Tanári Özvegyeket és Árvákat Gyámolító Orsz. Egyesület javára. A közreműködők legnagyobb része helybeli előkelő művészi dilettansokból telt ki, akik mindannyian kitűnően oldották meg feladatukat. Közreműködött a hangversenyen *Császár Imre*, a Nemzeti Színház művésze is, aki saját novelláját és két versét olvasva fel nagy hatást keltve. A közönség egész estén át lelkesen ünnepelte a jeles művészt és a többi mű edvelőket. A hangverseny szép összeget jövedelmezett a jótékony célra.

— **Vasuti baleset.** Garamszentkeresztről írják, hogy a 4204. számú személyvonat Garamrudnó és Garamrév között okt. hó 31.-én, csütörtökön, a nyílt pályán hirtelen megállt. Az utasok között nagy volt a rémület. A megállás oka az volt, hogy a gőz a jobb oldali hengert szétvetette s a hajórúd eltört. A törött rúd mintegy 300 meternyi hosszúságban sűrölte a pályatestet, míg a gépész észrevette a bajt s megállította a vonatot, amely egy órai vesztegelés után a Garamszentkeresztről küldött mozdony segítségével tovább mehetett.

— **Halálözás.** *Kovácsik Antal*, a tanítószépzőnek negyedéves növendéke, aki már hosszabb idő óta betegeskedett, szülőinek nagy és mély fájdalomra mult hó

valami egyéni, van benne szív és lélek. És ez maga egy vagyon, mert bármilyen anyagi helyzetbe kerüljön is majd az életben, még sem lesz sohasem szegény. De hát hányan vannak, akik életük felét csak úgy átálmodják, mint én s akik a rögös, tövises u.on is találják nyíló virágokat.

Apropos! valaki még azt is szeretné tudni, hogy mikor tudok, azaz mikor szeretek írni?

Igazán nem tudom, azaz mégis azt hiszem, legjobban tudnék írni úgy csillagsugaras nyári estéken.

De ilyenkor csak imádkozni szoktam.

Oh mert van-e valami, ami intenzívebben éreztetné velünk az Isten létezését s ami jobban emlékeztetne emberi méltóságunkra mint, a csillagokkal himes égbolt, melyet olyan csodaszépen rendezett el Ő, az örök Mindenható. Még meghalni is egy csillagsugaras augusztusi estén szeretnék. S abban a pillanatban bizonyosan egy kicsi halvány csillag futna le az égről; s valahol messze vagy talán a közelben egy éppen olyan bohó álmódzó asszony, mint én, halkan és megilletődve mondaná:

— Valaki megint meghalt.

Ástán szeretek még írni, ha az esőcseppek csendesen, halkan bekopognak az ablakon.

Úgy érzem, mintha egy másik szomorú, magányos lélek küldene halk üdvözlöt nekem.

Sokszor egy-egy daltörédék, egy halk, szomorú, utat tévesztett sóhaj. Könnyek, melyeket úgy szeretnék elsírni, de nem tudunk soha... Egy-egy rövidke napihir. Az élethől elesett sok szenvedés és nyomor.

És ma, hogy egy csomó régi irás között megtaláltam az első meséskönyvem, úgy érzem, az első tanítóm ez volt. Az első meséskönyv, amit egy csodaszép, fehér karácsony-estén hozott a Jézuska nekem.

Az első lépés szép Tündérországba, hová még ma is öszülő hajjal, az élet ezer gondjaival lelkemben oly szívesen járok... Ezen a bűbájos karácsony-estén, csókoló homlokon először az a szép, édesarcú asszony, aki azóta olyan hűséges, szeretettel jár el hozzám most is.

Már ekkor éreztem, hogy életem egyetlen igazi jóbarátja a könyv lesz.

Ha mindenki elhagy is, ez az egy barátom hű lesz hozzám a sirig s tudom, hogy ebben nem fogok csalódni sohasem. A könyv legönzetlenebb barát, mert amit ő ad nekünk, azért cserébe nem kíván tőlünk semmit.

Pedig hány édes boldog órát köszönhetek neki én is.

És most, hogy e sorokat írom, önkénytelenül korán elhunyt édes atyám jön ezembe.

Néhány sárgult régi papirlapot őrzök tőle s úgy látom, tőle örököltem a magányt

26-án, Hodrusbányán, a szülői házában meghalt. Temetésén négy osztálytársa is megjelent, — kosszort helyeztek a sírjára, amelynél a növendékes egyike gyászbeszédet is tartott.

— **Vallásos estély.** A lévai ref. gyülekezet a reformáció emlékünnepe alkalmából október 31-én este szépen sikerült vallásos estélyt tartott az iskola nagytermében, melyen *Konta Károly* segédlelkész emelkedett szellemű s szépen előadott beszédben emlékezett meg a reformátorokról. A vasárnapi iskolásleányok szép énekekkel vezették be a további műsort. Ezután *Kmoskó Sárika* polg. iskolai tanuló Szabolcskának Imádság című versét szavalta tőgyesen és meglepő érzéssel. Nagy tetszésben részvétel *Viri Sándor* és *Kiss László* gimn. tanulószavalata, akiknek nyugodt előadása, bátor fellépése már előre biztosította a sikert. Az estély egyik kiemelkedő pontja volt *Dús Iona* éneke, kinek gyönyörű hangját élvezet hallani. Kedves kis apróság volt *Hegedűs Emília* és *Patay Jolán* párosjelenete, melyet szintén tetszéssel fogadtak. Az ünnepélyt *Bírtha József* imája és a gyülekezet éneke zárta be.

— **Betöréses lopás.** Zsarnócán f. évi okt. hó 27—28-ára virradó éjjel eddig ismeretlen tettes betört a Nagel-féle vegyeskereskedésbe és onnan 70 korona készpénzt és több élelmi cikket elemelt. A rendőri nyomozás eddig nem vezetett eredményre.

— **A kultuszminiszter és az alkoholelles mozgalom.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletet adott ki az iskolai hatóságokhoz, amelyben megengedi, hogy az alkoholelles országos mozgalom az iskolák növendékeire kiterjeszthesse működési körét s a nyomtatványokat, — amelyek az országos alkoholelles ifjúsági liga megalakítására vonatkoznak, — az iskolákban terjeszthesse. Egyben felszólítja az iskolai hatóságokat, hogy az ilyen irányú egyesületek akcióját tőlük lehetőleg támogassák.

— **Nők az államszámviteli vizsgán.** A király megengedte, hogy a nők is letehesek az államszámviteli vizsgát, megengedte, hogy a 16 évnél idősebb nőket, akik a négy középiskolai osztályt, illetve annak megfelelő, a nők képzésére szolgáló iskola sikeres elvégzését igazoló bizonyít-

Szeretek még írni, mikor egészen egyedül vagyok, mikor az óra egyhangú ketyegésén kívül nem hallatszik semmi más nesz. Tik-tak, mintha beszélni tudna, mintha mondaná:

— Minden mulandó a világon, csak én vagyok örök, csak én vagyok változatlan. Nagy, világot megrendítő tragédiák folynak el előttem a én csak megyek, futok, nem tud megállítani senki és semmi. S bár úgy látszik, közönyös vagyok az emberek szenvedési iránt, mégis nem-e én vagyok a világ legjobb orvosa: én: az idő! Nem-e én borítom sok szenvedő ember sajtó sebére gyengéden, láthatatlanul ezüztös fehér fátylat, a teledés fátyolat a én adom vissza a szenvedő lélek óhajtott nyugalmat.

Igaz, hogy vannak emberek, kiknek minden percm csak örömet, csak életet hoz; de vannak sokan, kik nem őrzik lelkükben egy röpke boldog óra emlékét sem. De hiszen a boldogság maga is olyan relatív fogalom. Egyik a hírnév, a dicsőség után vágyik, másik a vagyon, a pénz után fáradozik, a harmadiknak talán elég egy szerető szív, hogy boldognak valja magát. Az az egy azonban bizonyos, hogy nagyon szép és nagyon értékes az élet addig, míg van kiért küszködünk.

De, hogy is mondja csak Madách: Ember tragédiájában az Úr Ádámnak:

Mondottam, ember küzdj és bizva bízdál!...

vány alapján a tudományegyetemek jog- és államtudományi karán vagy a jogakadémiákon szervezett államszámviteli tanfolyamokra, mint rendkívüli hallgatókat, a miniszter engedélye alapján felvehessék.

— **Munkások véres verekedése.** A Zseliz közelében levő pusztán múlt hó 29-én répmunkások és a pusztá gulyásai között véres verekedés volt. A pusztá nyolc gulyása ugyanis vasvillákkal támadt meg a déli pihenő alatt hét répmunkást, akik szobájukban voltak és agyonveréssel fenyegették őket. A szorongatott répmunkások erre elővették a lábájukban lévő két forgópisztolyt és egy-egy lövést tettek a támadókra. Az egyik lövés következtében, amelyet *Duhony Gábor* tett — *Kurner Pál* halálosan megsebesült s a lévai kórházban meghalt. A háboruszkodás okát a csendőrség kutatja, amely a verekedők közül kilencet elfogott és átadta őket a lévai kir. járásbírósnak.

— **Munkáshány a cukorrépa kiszedésénél.** A folyton szaporodó cukorgyárak létesítése folytán a cukorrépa-termelés óriási mértékben emelkedett. A gazdák a látszólag kedvező konjunktúrákat kihasználják, hogy a gazdálkodás súlyos anyagi terheit könnyebben elviseljék, de arra nem gondoltak, hogy ki fogja azt a sok ezer hold cukorrépat kiemelni, mikor amugy is régóta hiány van gazdasági munkásokban. Meg most is, november elején, a répának egy része földben van. Kapkodnak tehát a gazdák és az ország minden irányából ő zsetoborozzák a népet és hallatlan béreket fizetnek a munkásoknak egy magyar holdon termelt répa kiemeléséért. Vannak bérlek és uradalmak, ahol 70 koronánál több kerül egy egy hold répának kiszédése. Tessék most már ilyen ár mellett kalkulálni! És nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy az ilyen magas munkabérek nem igen lehet már leszorítani, ismét drágább lett tehát a termés, amelynek árát a fogyasztó közönség fogja megfizetni.

— **Kik mozgosítottak háború es-tén?** A komoly ba'háni háborúnál valószínűleg elkerülhetetlen a monarchia hadseregének mozgosítása is. Hogy kiket hívhatunk be, erről az új véderőtörvény így szól: „Azok a hadköteles korban álló egyének, akik a tulajdonképpeni hadi szolgálatokra ugyan nem, de az ezekkel kapcsolatos másnévű szolgálatokra alkalmazhatók”. — Hadi állományra való kiegészítés esetén a közös hadsereg, a honvédség tartaléka és póttartaléka egyaránt aronnal behívhatók tényleges szolgálatra, valamint a népfelkelés is, mely utóbbihoz minisztertanácsai határozat kell. A honvédség és népfelkelés is kivethető az ország határain kívül. Amint a mozgosítási rendelet megjelent, mindenkinek kötelessége vakon engedelmessé válni. A behívás alól való kibúvás nagyon szigorúan büntetett. A legenyhébb büntetés hat havi börtön. Népfelkelés kötelezettsége alá esik minden honpolgár, ki akár az általános, akár csak a népfelkelési szolgálattal szükséges védőképességgel bír és sem a hadsereg, sem a honvédség állományához nem tartozik, azon év elejétől fogva, melyben a 19-ik évet betöltötte, azon év végéig, melyben 42. ik évet meghaladta. A népfelkelő a behívó napjától kezdve szintén a katonai bíróság hatáskörébe tartozik.

— **Havazás.** Környékéről írják, hogy ott az idők okt. hó 28. és 29-én egész téliessé változott. A jelszett napokon erős szélvihar dühöngött. Később pedig havazott. A város egész környéke hóval van borítva. A hőmérséklet — 4 fokra szállt.

— **Bosnyák tanfolyam Budapesten.** A magyar-bosnyák gazdasági központ abból a telfogásból indul ki, hogy Boszniában és Hercegovinában csak akkor tudunk majd kielégítő gazdasági eredményeket elérni, ha kereskedünk, iparosaink az ottani gazdasági, jogi etnográfiai viszonyokat, külön megismerik és a nép nyelvén beszélni megtanulnak. Ennek folytán a Központ elnöksége a M. Kir. Keleti Kereskedelmi Akadémia igazgatóságával egyetértve lépéseket tett az iránt, hogy egy gyakorlati irányban szervezett bosnyák tanfolyam léte-

síttessék. Az akció eredménnyel járt és gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter engedélyével már folyó évi október 14-én megnyitott Budapesten a bosnyák tanfolyam, melyre felhívjuk az érdekeltek figyelmét. E tanfolyamra nemcsak kereskedelmi pályára induló fiatal emberek iratkozhatnak be, hanem olyan önálló kereskedők és kereskedelmi tisztviselők is, akik Boszniával üzleti összeköttetésben vannak, avagy ezután szándékoznak üzleti kapcsolatot létesíteni. A bosnyák tanfolyam, melynek vezetője a Keleti Keresk. Akad. igazgatója, Dr. Kuos Ignác, a következő előadásokat lehet hallgatni: 1., Bosznia nép és fődrája. Előadó: Dr. Strausz Adolf. Heti 2 órán. 2., Bosznia jogi és gazdasági viszonyai. Előadó: Dr. Balkányi Kálmán. Heti egy órán. 3., Szerb-horvát nyelv. előadó: Popovics Iván. Heti 2 órán. 4., Török nyelv. rendkívüli tárgy: Előadó: Dr. Kuos Ignác. Heti 2 órán. A bosnyák tanfolyam tandíja egész évre negyven korona. Jelentkezni lehet beiratkozás végett a Keleti Kereskedelmi Akadémia igazgatóságánál: Budapest VIII. Eszterházy u. 1. b. Bővebb felvilágosításokat készséggel ad meg a Magyar Bosnyák Gazdasági Központ.

— **Képesített iparosok a hatósági husszékében.** A földmívelésügyi miniszter a husiparosok panaszára kijelentette, hogy a husmérés olyan szakismereteket igényel, amilyenekkel csak képesített husiparos bírhat. Kijelentéi továbbá a miniszter, hogy a hus tulajdonosa érdekeinek megóvása céljából kívánatos, hogy a hatósági husszékbe utalt hus kimerése képesített husiparos közreműködésével történjék. Felhívta egyszerűen a miniszter a törvényhatóságokat, hogy ezekre a körülményekre az illetékes állategészségügyi hatóságok s a közbiztonság figyelmét hívják fel és hassanak oda, hogy a hatósági husszékbe utalt hus kimerésénél képesített iparosok működjenek közre.

— **Ki használhatja a telefont?** A kereskedelemügyi miniszter újabb rendeletet bocsátott ki a telefon használatát illetően. A rendelet szerint az összes távbeszélővel egyesített postahivatalok figyelembe vették, hogy az előfizető állomás díjtalan használatára nem jogosult egyének idegenek abban az esetben sem főyathatnak beszélgetéseket, ha ezen beszélgetések után a tarifaszert díjakat esetenként megfizetni hajlandók, mert az előfizető állomása használatát másoknak a távolsági forgalomban egyáltalán nem engedheti meg. A nem előfizető tehát beszélgetéseiket kizárólag a postahivatalokban berendezett nyilvános távbeszélő állomásoknál bonyolíthatják le a szabályszerű díjak lefizetése mellett. Ugyancsak fenti rendelet intézkedik arra nevezve is, hogy az a kedvezmény, mely szerint a telefont az előfizető hozzátartozói is használhatják, csakis az előfizetővel közös háztartásban élő családtagokra terjed ki. A nem közös háztartásban élő hozzátartozók tehát ebből a szempontból idegeneknek tekintendők. Az előfizetői állomásokról idegenektől nem idegenek részére kért összeköttetések tehát távolsági (környékbeli törvényhatósági) forgalomban semmi körülmények között sem letehetőek, illetve az esetleg már letesített összeköttetések még azon esetben is megszakítandók, ha az illető az esedékes díj megfizetésére is hajlandó.

— **A mosi.** Különbözők a felfogások a mosiról. Sokan annak erkölcsrontó hatását tulajdonítanak. Pedig ez is csak olyan, mint Szász Károly Augyal és Ördög című versében a nő, ki egyaránt lehet jó és rossz. Hát a mosi is csak akkor erkölcsrontó, ha olyan képek kerülnek a vászonra, melyek durvák, sértik a jó erkölcsöt. De viszont, amikor az igazság diadalát látjuk, vagy a különböző tájak, a modern technika vívmányai, a művészetek legújabb produkciói elevenednek meg előttünk, ki vonhatná kétségbe a mosinak erkölcsnemesítő, ismeretterjesztő hatását. Hiszen látjuk, hogy a legnagyobb színművészek játsszanak a mozgókép előtt s nem derogál nekik a mosi. Bizonyára ezek sem abból a célből produkálják művészetüket, hogy a jó ízlést, jó erkölcsöt sértse, hanem hogy jeles írók

jeles műveit élőképekben mutassák be a közönségnek. Ilyen műsorral rendelkező mozi megfelel rendeltetésének: játssza nemest. A vígadóban működő mozi eddigi műsorában sem találtunk oly képet, mely káros hatással volna a nézők lelkületére. Egyesek váltakoznak az ismeretterjesztő és szinművészeti képek. Elsőrangú, kifogástalan felvételek művészi és szigorúan erkölcsi keretben.

— **A vasut szavatolása.** Az osztrák legfőbb törvényszék kimondta azon elvi jelentőségű határozatot, hogy a vasuti mozdonyokból kiröppendő szikrák által okozott tűzkár teljes értékét a vasuti társaság tartozik megteríteni, noha az egy adott esetben azzal védekezett, hogy tehnikai mai vívmányainak alkalmazása dacára is lehetetlen a szikrák kipattanását meggátolni. Jó ezt a határozatot tudomásul venni a magyar gazdáknak is, hogy adandó alkalmakkal erre hivatkozva adják be keresetüket a gyújtogató vasut ellen.

— **Uj burgonyaféreg.** Először Algírban, majd Franciaország egyik megyéjében, azután helyenkint Páris környékén is egy kis lepke lépett fel, mely a pincékben elhelyezett burgonyában óriási károkat okoz, amennyiben az igen nagy számú hernyói felfaják a krumplit. Lita solanella a rovar neve, mely két generációban lép fel, amelyek elsője nyáron a burgonya zöldjén, a második a burgonyagumókon a pincében és rakványokban fejleszti ki hernyóit. A bebábozódás a földben vagy a pincék és rakványok fenekében történik.

— **A fák táplálása.** Hamis helytelen azon eljárás, hogy fiatal fákat túlságosan sok trágyával látnak el és különösen a trágyaalkalmazása elvetendő, ha amugy is elég erőteljes a talaj, mert ezzel a túlságos dédelgetéssel rákot, mézgefolyást, brandot stb. idézünk elő. Az első évben a fák tányérját tanácsos többizben jól megláztatni kapálás által és vékony réteg laza trágyát hinteni föléje, de folyékony trágyával nagyon takarékosan bánjunk. A fák körül készítenél tányér természetesen évről-évre nagyobbítandó a fák nagyságának megfelelőleg.

— **Milyen lesz a tél?** Az abnormalis őszi időjárás után természetesen találhatjuk ezt a kérdést. Igen sokan attól tartanak, hogy az ősszel érezhető hőcsökkenés télen még erősebb lesz s így rendkívül zord télnek nézhetnek elébe. Viszont mások igen enyhe telet várnak a hővesztesség kiegyenlítéseken. Az időjárásról fennmaradt régi feljegyzésekben kutatva, az 1739-ik esztendő temperaturája mutat legtöbb hasonlóságot az ideihöz. Akkoriban is szokatlanul hűvös volt az augusztus s bár szeptember ismét normális időt hozott, októberben olyan hidegek jártak, hogy a november már erős télnek számított. Decemberben ugyancsak szigorú volt az idő, január és februárban valóságos orosz hideg dühöngött, alapos téli hónap volt a március is s az április nem melegebb, mint máskor a március. Juniusig minden hónap olyan hűvös időben telt el, mint máskor az előtte levő. A fák csak júniusban hajtottak ki, a szőlővénnyigek elpusztultak. Nem lehetetlen, hogy az idei év is ehhez hasonló időjárással szolgál, de ezt a feltevést szerencsére nem támogatja semmi. Arra már több kilátásunk van, hogy olyan zímankós lesz a télünk, aminőt minden században tíz-tizenkettőt is találunk. Az elmúlt évben a meleg nyárutó és langyos ősz után következő tél csak januárban volt hideg, decemberben és februárban ellenben elég enyhe. Valószínű tehát, hogy az idei tél, amelyet hűvös nyár és még hűvösebb ősz előzött meg, a tavalyhoz hasonló, vagyis enyhe lesz, de két kritikus időpontot is várhatunk, nagy hóesésekkel.

— **Ehető virágok.** Csak kevés virág alkalmas arra, hogy az emberiségnek táplálékul szolgáljon; a Keleten azonban több ehető virág van, mint nálunk. Így például a levesbe valami háromszínű virágot (Hemerocallis graminis) vegyitnek. Hogy ebből a virágnemből milyen nagy a fogyasztás, abból is kiviláglik, hogy csupán a teinkiangi kikötőből 3 millió 500.000 ki-

logrammot szállítanak belőle Kína egyéb részeibe. A „Colligonum“ Lahore környékén terem egy körülbelül 1 $\frac{1}{2}$ —2 méter magasságú lombos fán, amelyik már februárban kihajt és májusban már apró, rózsaszínű, kellemes illatú virágai vannak. Ez a virágcsokorba áztatva felfűdök, de azután összeszárad és az aszalt fűgékhez hasonlít. A hinduk ezt a virággal sültséssel és sült hússal eszik. India laghriesebb ehető virága azonban a „Bassia latifolia“ egy almaszerű növény.

— **Rendelet az adókvetésről.** A hivatalos lap e hét folyamán közölte a pénzügyminiszternek a házadó, valamint a tőkeamat- és járadékadó jövő évre vonatkozó kvetésének az új adótörvény szerinti való végrehajtásáról szóló rendeletét. A kvetésnek három hónap alatt kell megtörténnie és 1813. február hónapjában már közöszlére kell kitenni az összes kvetések.

— **Küzdelem a molyok ellen.** Első követelmény a gyakori porolás, hogy a peték és a netán már meglevő lárvák is kiulljanak. Azután minden egyes darabot gondosan vizsgáljunk meg és a netán még rajtuk lógó tojásokat és bábokat ujjainkkal távolítsuk el. Továbbá meg kell gátolni a molyokat, hogy petéiket a szövetekbe lerakhassák. Erre legalkalmasabb a teljes elzárás, mennyiben az ember nagy papirzacskókba köti a védelmet igénylő portékat, de jól szorosan kell elzárni, hogy hozzá ne férjen a kis molyféle. Ezeket a zacskókat egy ugynevezett molyládába helyezük, mely belül pléhvel van kiverve s szinte jól elzárható. Biztonság okáért ezen rekesz minden repedését, nyílását stb. papirossal ragaszuk be. Ezenkívül még olyan szagos tárgyakat kell a kelmékhez tenni, melyek állítólag a molyokat távol tartják, mint kántor, naftalin, terpentinolaj, molygyökér stb. Jó a rovarpor is, mely azonban nem szaga által hat, hanem azért, mert finom pora a moly légzőszerveibe jutva, azokat megduzzasztja (dagasztja) s ennek következtében a moly megfullad.

— **Almalisztharmat.** Évről-évre jobban terjed a lisztharmat az almafákon, már a rügyfakadásnál mutatkozik s terjed tovább a levelek mindkét oldalán, valamint a levélnyélen s végül még a galyakon is, úgy hogy mindezen részekben finom lisztszerű bevonat képződik. Legtöbbit a galyak végén levő levelek szenvednek, melyeknek szélei lassanként bekunkorodnak, összesodródznak és törékenyek lesznek, letérednek s végül az egész ághegy elszárad, elhal. Őszre kelve a meglepett levelek barnák lesznek, mi annak a jele, hogy a gomba téli spórái kifejlődtek. Ezen téli alakja a lisztharmatnak, igen apró golyócskákat alkot, melyek szorosan egymás mellé vannak elhelyezve nagy mennyiségben, úgy hogy a fel nem fegyverkezett szemek csak mint apróbb s nagyobb barna foltok tűnnek fel. Ezen golyócskák belsejében egy hólyág van, melyben a spórák vannak elrejtve, s ezek a következő tavasszal terjesztik tovább a gombát. A kórtéfaikon is észlelték már ezen elődit, kivált Más elnök és Alencon fügekörtéjén. Svédországban ezen gomba az almagyümölcsök telredését idézi elő. Tanácsos már kora tavasszal a lisztharmat által meglepett rügyeket, leveleket, galyakat lenyenesni s elégetni, de, hogy addig se fertőztessenek be valamit, azonnal egy bigitott szeszt tartalmazó edénybe dobjuk a nyeseéket. A megtámadott részeknek kénporral meghintése vagy kénkáliumoldattal permetezése nem volt minden esetben sikeres.

— **A méz mint nikotinölő.** A méz kitűnő szer erős dohányosoknak a gyomorba jutó nikotinmég ellenuloyozására. A méz ugyanis hangyasavat tartalmaz, amelynek az a tulajdonsága, hogy a nikotint közömbösíti. Azok a dohányosok tehát, akik már a dél-éltti órákban több szivart szivnak el, avagy pipáznak, igen okosan tessik, ha reggelizés mézes kenyéret esznek. A méz egyebként is kitűnő szer a test erősítésére és az ellenállóképesség fokozására.

— **Kihalóban lévő vízi madárfajok kímélete.** Nagyfotosságu intézkedést tett

a földmivelségi miniszterium ez évi június 19-én kelt 40987. számú rendeletével, amelyben a kócsagra, a selyemgémre, a sárgagémre, a kanalagémre és az ibizre való vadászatot tiltotta. A postahivataloknak tiot az ilyen madarat tartalmazó küldeményeket szállításra felvenni. Tudományos célokra e madarak csak kivételes engedély alapján ejthetők el, fajoként legfeljebb 10 darab és az engedély időtartama csak 14 nap. A kihalóban levő kócsagra és selyemgémre ez a kivétel nem is terjed ki és tojások is csak hatósági engedély mellett eszedhetők. Aki a rendelet ellen vét, kihágást követ el és 100 koronáig terjedő bírággal büntethető. Remélhető, hogy a törvényes oltalom meg fogja menteni a kihalástól ezeket az értékes madárfajokat, vagy legalább elődazza azt az időt, amidőn a magyar fauna köréből el kell tűnnök.

Közgazdaság.

Kérelem

Bars-, Esztergom-, Hont- és Nógrádvármegyék répát termelő földbirtokosaihoz és gazdáihoz.

Nap-nap mellett szomorúan tapasztaljuk a cukorrépa átvételénél támasztott nehézségeket és levonásokat.

A mai túldrága munkabérek mellett kénytelenek vagyunk eltérni ezt az eljárást, mert egyrészt a kedvezőtlen időjárás következtében összetörődött munka és az idény előrehaladottsága nem engedi meg, hogy a répaszállítást beszüntessük, másrészt a cukorgyártól felvett előlegek — a gazdák eme szerencsétlenségére — kőteleznek a szállításra.

Egy statisztikai kimutatást óhajtok összeállítani. Ki akarom mutatni azt, hogy mennyi répát szállítottak be a termelők, mennyit vont le ebből a gyár, mily összeget tesz ki a gazdák vesztesége?

Felkérem tehát az igen tisztelt összes termelőket: méltóztatassanak a befejezett szállítás után közérdekből az alanti címre a következő adatokat megküldeni:

1., hány holdon termesztettek cukorrépat?

2., hány m. répát szállítottak?

3., hány m. levonást eszközölt a gyár?

4., hol volt a termelés, hol az átadás helye?

5., mennyi volt az átlagos napszámber? és kiadási költség?

A szerződések értelmében a gyár 50% levonásra jogosított úgy ezen 50%-ot kérem a kimutatásba fel nem vonni.

A statisztikai kimutatásba a termelő kívánságára — nevét nem fogom megemlíteni.

A statisztikai kimutatást minden termelőrek lesz szerencsém díjtalanul megküldeni.

Üzenetlen céloom hiteles adatok alapján kimutatni és megállapítani azt, hogy a répa-termelő a mai drága munkabérek és egyéb a répa-termeléssel összekötött kiadások mellett mily százalékos eredményt ér el?

A közérdek szempontjából kérem jelen felhívómat terjeszteni, hogy egy e lapokat esetleg nem olvasó termelő is a kért adatokat hozzám beküldhesse.

Már most megjegyzem, hogy a cukorgyár részéről esetleg megindítandó polemia bocsátkozni nem fogok.

Tisztelettel:

Ipolság, 1912. október 27.

Winter Fülöp,

cs. és kir. őrnagy, földbirtokos.

Közönség köréből.

Köszönetnyilvánítás.

A József Főherceg Tanítók Házát Báthy Melanie őnagysága Garamújfaluból négy száz krumplival és egy száz babbal ajándékozta meg. A kegyes adományt hálással köszönik

Léva, 1912. okt. 31.

Jaross Ferenc, Köveskúti Jenő,
gondnok. a felügyelő bizottság elnöke

Köszönetnyilvánítás.

A Lévai kath. Legényegyesület f. évi október hó 13-án tartott mulatságán felül-fizettek: Bela Antal 4 kor., Jaross Ferenc, Jónás Imre 2-2 kor., Brnák József, Drapák József, Czernák Izidor, Ghimesy János, Gápel János, Guttman János, Kuzbert József, Lukács Sándorné, Svarba Endre, Tokody István 1-1 kor., Sebő Fülöp, Obert Tivadar, Stugel Béla, Szabó N. 40-40 fill., Honszky Péter 20 fillért.

A m. tisztelt felülfizetők fogadják ezúton hálás köszönetünket.

A rendezőség.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzése

1912. évi okt. hó 27-től 1912. évi nov. hó 3-ig

Születés.

A szülők neve	A gyermek neve	A gyermek neve
Schlöffer Herman Schöfer Sz.	fiu	Pál
Hegedüs Béla Varga Mária	fiu	halva szül.
	fiu	" "

Házasság.

Völegény és menyasszony neve	Vallása
Kovács Mihály Kovács Mária	r. kath.

Halalozás.

Az elhunyt neve	Kora	A halál oka
özv. Gál Istvánné	69 év	méhrák
Mocsi Julianna	19 év	agyoncsolás
ifj. Spurnaj Pál		

Lévai piaciárak.

Rovatvezető: Dr. Horváth Gyula csendőrkapitány.

Buza m. mázsánként 20 kor. 20 fill. — 20 kor. 30 Kétszeres 17 kor. — fill. 18 kor. — fill. — Rossz 19 kor. 60 fill. 19 kor. 80 fill. Arpa 18 kor. 80 fill. 19 kor. 20 fill. Zab 22 kor. — fill. 23 kor. — fill. Kukorica 16 kor. — fill. 17 kor. — fill. — Lencse 40 kor. — fill. 44 kor. — fill. — Bab 24 kor. — fill. 26 kor. — fill. — Köles 13 kor. — fill. 15 kor. — fill.

Vetomagvak 100 kilónként: Vörös lóhere természetből arankamentes 175—180 Vörös lóhere, kis aránkás 165—175 Vörös lóhere, nagy aránkás 150—160 Lucerna természetből arankamentes 130—138 Lucerna, világos szemű aránkás 115—102

Nyilttér.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

Enyhe, oldó háziszor mindazoknak, kik emésztés zavarokban és az illő életmód egyéb következményeiben szenvednek.

Egy eredeti doboz ára 2 korona.

Vidéki gyógyszer-tárakban kérjük Moll készítményeit.

MOLL-FÉLE SÓS-BORSZESZ

fájdalom csillapító, bedörzsölés, pítő és erősítő elismert, régi jóhírnevű háziszor szagát és hűlésből származó mindenre mű betegségek ellen.

Eredeti üveg ára 1 kor. 2.

Kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában.

Főzetküldési hely MOLL A. gyógyszerész.

Cs. kir. udv. szállító, Bécs, I. Tuachbuen 6.

Császárfürdő. Budapest. Nyári és téli gyógyhely a magyar irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú Kénes hévízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapborogatások, uszodák, külön hölgyek és urak részére. Török-, kö- és márványfürdők: hőlég-, szénsavas- és villamosvízfürdők. A fürdők kitűnő eredménnyel használatnak főleg csúszos bántalmaknál és idegbajok ellen ivó-kúra és légzőszervek hurutos eseteiben a testi pangásoknál 200 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Gyógy és zenedit nincsen. Prospektust ingyen és bérmentve küld.

Az igazgatóság.

Bizományos.

Élelmiszerek eladására ügyes és agilis bizományost kerestünk a piacon és a környéken (különösen zöldségfélére) csekély óvadékkal, vagy egyéb biztosítással. — Ajánlatok: Makó postafiók 6. küldendők.

Kiadó üzlet és lakás.

Kalnai-utca 23 számú házban 1 üzlet-helyiség hozzávaló lakással és pincével és Ozman-téren szintén 1 üzlet és lakás pincével és ugyancsak ott 1 lakás (2 szoba, konyha s pince) is kiadó. Bővebbet Monaco Mosenal, Léva

A borfogyasztó közönség figyelmébe.

Ajánlom kitűnő minőségű boraimat házhoz szállítva.

Börzsönyi zöld, fehér literenként 100 fill
Balatonmelléki " " 120 "
Neszmelyi Ó vörös " " 140 "

Helyben 5 liternyi rendelést házhoz szállítom. Telefonon is megrendelhető.

Mély tisztelettel

Fertikó József
városi fogadó.

Üzlet és lakás kiadó.

Kalvin téren azonnal kiadó 1 bolti helyiség, 2 szoba, konyha, éléskamra és fakamrából álló lakás. — Bővebbet Forgács Mihály tulajdonosnál. —

Táncitanítási értesítés.

A táncanfolyam nov. 4-én nyílik meg a városi vígadó nagytermében.

Jelentkezés d. u. 1-5-ig.

Szives pártfogást kér

CSIERNY LAJOS,
okl. illemtáncitanító.

MENETREND

a garamkovácsii--ar--maróti vonalon.
Érvényes a megnyitás napjától.

455	809	1135	704	ind.	LÉVA	érk.	843	816	755
* 7708	7702	7704	7706		állomások:		7701	7711	7713
sz. vonat	sz. vonat	sz. vonat	sz. vonat				sz. vonat	sz. vonat	sz. vonat
550	840	254	734	U	Garamkovácsai	Δ	811	212	650
557	846	301	740		Kovácsimocsár (f.m.h.)		749	204	642
617	906	321	800		Valkócz		738	140	619
627	916	331	810		Perlep		724	133	603
642	930	346	824		Petőtelep (m.r.h.)		718	102	542
650	938	354	832	∇	Aranyosmarót	∩	712	1240	520

* A 7708. sz. vonat csak minden hétfőn, ha ez ünneppnapra esik, akkor keddén és az aranyosmaróti országos vásároknak napján közlekedik. Ezen vonathoz csatlakozó 4286. sz. tehervonat Léváról említett napokon III. oszt. személyszállítással közlekedik. — A megnyitás napjától a 4205. sz. vonat Lévárán nem este 8 ó. 14 p.-kor, hanem 7 ó. 55 p.-kor érkezik, de indulási ideje változatlan marad.

A Budapesti Asztalos
Ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK
és hitelszövetkezet

az Orsz. Közp. Hitelszövetkezet tagja, 12 éve fenáll felhívja a n. é. butorvásárló közönség figyelmét a VIII., József körút 28. (Békkocsis-u. sarok), valamint IV., ker Ferenciek tere 1. sz. (Királyi bérpalota) ujonnan átalakított helyiségekben rendezett

lakásberendezési kiállítás

megtekintésére, raktárunk mely a legnagyobb az országban, a leggyorsabbított, a legnagyobb kivitelű, művészek által tervezett és szakbizottság által felülvizsgált butorokból áll.

Teljes lakásberendezéseket művészi
tervek szerint készítenk,

minden darab jótállás mellett adatik el.

Ma moziba megyünk!

Az APOLLO mozgósínház
músora érdekes.

KNAPP DÁVID

mezőgazdasági és varrógépek nagy raktára

Telefon szám: 33.

L É V Á N.

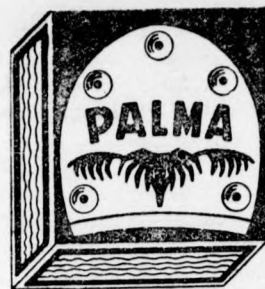
Telefon szám: 33.

Piactéren, nagy kiterjedésű gépraktárom céljára épült
házamban nagy választéku

állandó gépkiállítás van berendezve.

Hazai gyártmányu gépek:

Világbiru „RAPID“ láncros kutak. „Alfa Separator“ tej és
vajgazdasági gépek. — Legjobb minőségű takarmánykamrák
elkészítése és felállítása jutányos árakban. — Hofherr és
Schrantz-téle gőzcséplő készletek, Ganz-féle motorok minden
nagyságban, valamint minden e szakba vágó gépek és géprészek.

a valódi
KAUCSUK-CIPŐSAROK
DOBOZA,
MINŐSÉGE:
ARANY

„AZ OLLA“
szakorvosok
által meg
vizsgálva és
legjobbnak
minősítve
van.
Két évi jót-
állás.
Ara
ucatonként
4.—, 6.—,
8.— és
10. korona

Az „OLLA“
200 orvos
által leg-
megbízha-
többnek van
ajánlva
Kapható az
ország min-
den gyógy-
szertárácán
és jobb dro-
gériákba.

Követelje azonban, hogy a szállítója önnek csakis
OLLA-t adjon és ne engedjen magának csekélyebb
értékű silány utánzatot mint „ép oly jót“ feidicsérni.
Az elárúsító helyek kimutatását. Arjegyzéket és eredeti
propaganda reklámat ingyen küld az

„OLLA“ gummigyar Wien. H/437 Fraterstrasse 57
Kapható Léván: KNAPP I. drogeriájában
s PICK EDE illatszerez-üzletében.

Legjobb bevásárlási forrás!

KERN TESTVÉREK

fűszer, gyarmatáru és vasnagykereskedése

ALAPITTATOTT 1881.

L É V Á.

ALAPITTATOTT 1881.

Mindennemű fűszer- és csemegeárak.

Naponta friss felvágott és prágai sódar.

Elismert legjobb minőségű kávék.

Valódi orosz teak és angol rumok.

Teasütemény, csemegebor, likőr, cog-
nac, déligyümölcs, dessert, cukorka s
mindennemű csemegek a
legjutányosabb árakon. — — —

Magyar gyártmányu folyton égő kályhák, fa- és széntartók,
kályhaellenzők, szesz-, szén és villamos vasalók, gyorsferralók,
kávé- és teafőzők, húsvágógépek, konyhamérlegek, valamint

VARRÓGÉPEK stb. állandó nagy raktára.

Gyári raktárt tartunk a legalkalmasabb

tiszta aluminium és valódi nikkell
főzőedényekből, modern háztartási és konyhafelszerelési cikkekből.